

MUSIQA VA KREATIV FIKRLASHNING O‘ZARO BOG‘LIQLIGI

Muxamedov To‘lqinjon Djurayevich

Buxoro davlat universiteti Sport va san’at fakulteti
Tasviriy san’at va musiqa ijrochiligi kafedrası dotsenti
tulkinjonmuxamedov@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada musiqa ta’limi va kreativ fikrlash o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilinadi. Musiqiy faoliyatning inson tafakkuri, tasavvuri va ijodiy qobiliyatlariga ta’siri hamda ta’lim jarayonida kreativ kompetensiyalarni rivojlantirishdagi o‘rni yoritiladi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida musiqa ta’limi orqali o‘quvchilarda ijodiy fikrlashni shakllantirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: musiqa ta’limi, kreativ fikrlash, ijodkorlik, pedagogika, innovatsion ta’lim, divergent fikrlash.

Аннотация

В данной статье проводится научно-педагогический анализ взаимосвязи между музыкальным образованием и креативным мышлением. Освещается влияние музыкальной деятельности на мышление, воображение и творческие способности человека, а также роль музыкального образования в развитии креативных компетенций в образовательном процессе. Кроме того, рассматриваются возможности формирования творческого мышления у учащихся посредством музыки на основе современных педагогических подходов.

Ключевые слова: музыкальное образование, креативное мышление, творчество, педагогика, инновационное обучение, дивергентное мышление.

Abstract

This article provides a scientific and pedagogical analysis of the relationship between music education and creative thinking. It highlights the impact of musical activity on

human cognition, imagination, and creative abilities, as well as the role of music education in developing creative competencies within the educational process. In addition, the study explores the possibilities of fostering creative thinking in students through music based on modern pedagogical approaches.

Keywords: music education, creative thinking, creativity, pedagogy, innovative education, divergent thinking.

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri ijodiy fikrlay oladigan, mustaqil qaror qabul qila oladigan va innovatsion g'oyalarni ishlab chiqadigan shaxsni tarbiyalashdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan kreativ fikrlash zamonaviy kompetensiyalarning asosiy tarkibiy qismi sifatida e'tirof etilmoqda. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, ularda muammolarga noodatiy yondashuvni shakllantirish dolzarb pedagogik vazifalardan biridir.

Musika ta'limi esa nafaqat estetik tarbiya vositasi, balki shaxsning intellektual va ijodiy rivojlanishiga kuchli ta'sir ko'rsatuvchi muhim pedagogik soha hisoblanadi. Musika bilan shug'ullanish jarayonida insonning tasavvur doirasi kengayadi, xotira va diqqat mustahkamlanadi, emotsional sezgirlik ortadi. Bu omillar esa bevosita kreativ fikrlashning shakllanishiga xizmat qiladi.

Asosiy qism

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, musika tinglash va ijro etish jarayonida miyaning bir nechta funksional tizimlari bir vaqtning o'zida faollashadi. Chap va o'ng yarim sharlarning uyg'un ishlashi mantiqiy va ijodiy fikrlash o'rtasida muvozanatni ta'minlaydi. Ayniqsa, ritm, ohang va garmoniya kabi musiqiy elementlar insonning analiz va sintez qilish qobiliyatini rivojlantiradi, bu esa kreativ fikrlashning asosiy psixologik asoslaridan biri hisoblanadi.

Kreativ fikrlash yangi g'oyalarni yaratish, muammolarga original yechim topish va mavjud bilimlarni yangi vaziyatlarda qo'llash qobiliyati sifatida talqin etiladi. U divergent fikrlash, tasavvur, moslashuvchanlik va originallik kabi komponentlarni o'z ichiga oladi.

Musiqqa esa aynan shu komponentlarni rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Musiqqa ta'limi jarayonida o'quvchilar faqat ijro etish bilan cheklanib qolmay, balki ijodiy faoliyat bilan ham shug'ullanadilar. Improvizatsiya qilish, musiqiy asarni tahlil etish va uni qayta talqin qilish jarayonlari o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantiradi. Jamoaviy ijro esa hamkorlik, muloqot va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu jarayonlar umumiy kreativ kompetensiyaning rivojlanishiga xizmat qiladi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlarda musiqqa ta'limini interfaol metodlar va raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Raqamli musiqqa dasturlari orqali kompozitsiya yaratish, multimedia vositalaridan foydalanish va loyiha asosida o'qitish o'quvchilarning ijodiy faolligini oshiradi hamda ularni innovatsion fikrlashga yo'naltiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, musiqqa va kreativ fikrlash o'rtasida uzviy va mustahkam bog'liqlik mavjud. Musiqqa ta'limi o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, mustaqil fikrlashni shakllantirish va innovatsion yondashuvlarni shakllantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Shu bois ta'lim tizimida musiqqa fanini zamonaviy metodlar asosida o'qitish kreativ shaxsni tarbiyalashning muhim shartlaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. T. Muxamedov. Musiqqa cholg'u ijrochiligida mustaqil ish bajarishni to'g'ri tashkil qilishning ba'zi usullari . Образование и инновационные исследования (2024 год № 1) 187-191-betlar
2. T. Muxamedov. O'smirlarning emotsional rivojlanishiga musiqqa janrlarining ta'siri . "Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi" ilmiy-amaliy jurnal № 12-son, 1-qism 2025403-407 betlar
3. T. Muxamedov. Talabalar bilan madaniy tadbirlar tashkillashtirishning psixologik omillari. Ta'limda istiqbolli izlanishlar-xalqaro ilmiy-metodik jurnal №8/2025 ISSN:3060-527X. 208-213 -betlar

4. Т. Мухамедов. Формирование готовности специалиста в области музыки к осуществлению профессиональной деятельности. Вестник интегративной психологии. Выпуск 31часть1 2024219-221 betlar
5. Т. Muxamedov. Boshlang'ich maktab yoshi o'quvchilarida musiqiy intellektni rivojlantirish usullari. Innovative Development in Educational Activities June 15, 2024 ISSN: 2181-3523 VOLUME 3 | ISSUE 11 | 2024